

Yardım Ediyorlar mı Etmiyorlar mı?

Kâinattaki bütün hayat sahiplerini hayâlen bir tarafa ayırınız. Bu takdirde ortada hayatsız, şuarsuz ve iradesiz bir topluluk kalacaktır. Bu durumda, iktidarlıların iktidarsıza, zenginlerin fakire yardım etmesi misâli, aklen hayattar olanların hayatsızlara yardım etmesi lâzım geldiğine hükmedilir. Halbuki, hakikat bunun zıddıdır ve cansızlar canlılara yardım etmektedirler. Hayatsız ve iradesiz bir şeyin kendi namına yardım yapması muhal olduğundan, bu mevcûdat canlılara yardım etmiyorlar, belki ettiriliyorlar demektir.

Hayat sahipleri için de yukarıdaki muhakeme tarzını yürüttüğümüzde, hayvanların nebatata, insanların da hayvanata yardım etmesi gerekir. Hakikat burada da bu hâlin zıddıyla tezahür ediyor ve nebatat hayvanata, hayvanlar da insanlara hizmet ediyorlar. Bu yardımlaşma kanununu bu tarzda işleyen, elbetteki kâinatın Sultanıdır.

İnsan, çoğu zaman kâinattaki bu nizamı zıd hareket ederek, bedeninin ruha hizmet ettirildiğini unutup ruhunu bedenine hizmetkâr yaptığı gibi, kâinatın da insana hizmet ettiğini unutup bütün ömrünü sadece dünya işlerine sarfediyor.

Bu noktada bir hususa daha işaret edelim:

Cenâb-ı Hak, bütün mahlûkatı bütün keyfiyetiyle insana göre ölçüp biçmiş ve nescetmiş bulunuyor. Meselâ, bizim bir kademe aşağıımızda bulunan hayvanların şuarsuzluğu bizim içindir. Nitekim öküzün akılsızlığı bizim için ve koyunun uysallığı bizim için olduğu gibi, tavuğun âcizliği de bizim içindir. Ağacın yarı canlı oluşu gibi güneşin cansızlığı da bizim içindir.

Kâinattaki bu nizamın devamı noktasında, cemadâtın hayattar olmaması, nebatatın ziruh olmaması ve hayvanların da zişuur olmaması lâzım geliyor; ta ki halife-i arz olan insan bu mahlûkatın her nev'inden hakkıyla istifade edebilsin.

O hâlde biz, insaniyet nimetine kavuşmamız yanında, hayvanatın şuarsuzluğundan güneşin camidiyetine kadar, bütün bu hâl ve keyfiyetler için de Cenâb-ı Hakk'a ayrıca şükürle mükellefiz.